

מהפכת מאה הימים ובלומתה - חלק ראשון

הנה תמו יום קרב וְעָרְבוּ
(נתן אלתרמן)

הפרטת הקרקע אמורה הייתה לעבור בשקט, תוך מאה ימים. הפיכת ישראל למדינה הכופרת בעיקר של התנועה הציונית תוכננה כמהלך ממשלתי ופרלמנטארי שקט: בחדרי ישיבות מרווחים ובאולמות ממוזגים, כמהפכה של נייר ולפטופ, כמעט "ללא מגע יד אדם". אך ההפיכה השקטה והמהירה לא צלחה. מגזרים שלמים באוכלוסיה, שלרוב מצויים משני צידי המתרס התאחדו כנגדה. גם בית הנבחרים קיבל גוונים וצבע כאשר כל סיעות הבית, כולל הקואליציה, נחצו והתפלגו ביחס לסוגיה זו. המערכה עם זאת, לא תמה: הממשלה ממשיכה בתוכניתה האנטי-ציונית הגדולה. אשתדל לתאר ולספר את קורות מהפכת מאה הימים ובלומתה.

ה-4 למאי: יום הרצל, החלטת ממשלה על מכירת חיסול, והפגנה קטנה

שר ההיסטוריה, המשעשע עצמו בצירופי מקרים, הועיד את ישיבת צוות השרים המצומצם לעניין "הרפורמה במינהל מקרקעי ישראל", ליום בו ציינה המדינה 149 שנים להולדת בנימין זאב הרצל. בעת שכל בתי הספר וגני הילדים מציינים את "יום הרצל" ומקדשים את שמו, באותו יום ממש החליט צוות של ארבעה שרים (בלבד!) בממשלת ישראל בעד מחיקת מורשתו. בישיבה קצרה בהשתתפות ראש הממשלה, אדריכל הפרטת הקרקע, הוחלט על מעבר חד מהעקרונות אותם טבע הרצל: מהבעלות הלאומית, הציבורית, על הקרקע, לעבר עיקרון **המכירה והבעלות הפרטית על קרקע**.

בחדר הגדול בו ישבו שרי ישראל לא נמצא, כנראה, יועץ משפטי אחד שיזכיר לשרים - רבותי, אתם מחליטים דבר המנוגד לחוק היסוד. והרי כבר נקבע, כצו חוקתי עליון: "מקרקעי ישראל... הבעלות בהם לא תועבר, אם במכר ואם בדרך אחרת". בין השרים ויועציהם לא נמצא אחד שיעלה את שאלת ההשלכות, מרחיקות הלכת, של החלטתם, על הסביבה, התשתיות הלאומיות, יכולות התכנון ובעיקר על החברה הישראלית - דמותה ואופיה. במקום זאת, מתוך אמונה קנאית ועיוורת בחוקי השוק הפרטי, הוכרע להעביר את תכלית הציונות - השגת קרקע לשם קיום העם היהודי והקמת חברת מופת - לבעלות פרטית, לניהול על פי חוקי היצע, הביקוש והספקולציה.

מחוץ למשרד רה"מ, מקום הישיבה, התקיימה הפגנה קטנה. רק 13 חברים וחברות, חברי תנועת דרור ישראל ותנועת הבוגרים של הנוער העובד והלומד, עמדו שם; חלקם בחולצות תנועה כחולות עם שרוך אדום, חלקם עוטים זקן הרצליאני כתחפושת ומחאה¹. המפגינים קראו לפקידים הממהרים עם דפיהם תחובים תחת זרועם: "אתם יודעים שמפריטים את הקרקע שם בפנים?" וזכו למבטי תמיהה.

מהפכת הקרקע הגדולה הייתה בשלב זה לא יותר מכותרת סתומה: רפורמה במינהל מקרקעי ישראל. היא שווקה לציבור כתוכנית לרפורמה אירגונית בגוף בירוקראטי מסואב ומושחת. בסך הכל, אנשים יוכלו לסגור מרפסת בביתם מבלי להיקלע לסבך אישורים מממ"י, לא? רק מעטים הבחינו בכך שהשינוי האירגוני מהווה כיסוי למהפכה הגדולה באמת - העברת הבעלות על הקרקע.

בין מעטים אלו היינו אנחנו, תנועת דרור ישראל ותנועות הבוגרים של תנועות הנוער השומר הצעיר, המחנות העולים-קבוצות הבחירה ותנועת הבונים-דרור. כבר מראשית החשיפה שלנו לתוכנית החמורה של הממשלה ובסמוך לתחילת הפעילות כנגדה החלפנו מידע ורשמים, ומצאנו, כל תנועה ברעותה, הד ראשון ומשמעותי לתובנות והחששות העולים מהתוכנית. החלטנו להתארגן על מנת למנוע את הפרטת הקרקע.

ניב כרמל, חבר תנועת דרור ישראל המשמש כמרכז הפעילות של מטה המאבק בהפרטת קרקעות ישראל.

¹רצה הגורל באכזריותו ופחות משנה לאחר אותה הפגנה קטנה ושניים ממשותפיה, אנשים צעירים בשנות העשרים לחייהם, כבר אינם בחיים היום, מי בתאונה ומי במחלה קשה: יובל נועם ז"ל, בן הגרעינים "שאחרי" ו"בל", ונעם אלמוג ז"ל, בן גרעין "קיפוד". יהי זכרם ברוך.